

آزمایشگاه

محمد فولادی

۳۳- دین اقلی

اگر زندگی انسان را مشتمل بر دو بخش دنیا و آخرت بدانیم و این دو بخش کاملاً مجزا و مستقل از یکدیگر لحاظ شوند به گونه‌ای که عملکرد انسان در امور مربوط به دنیا، هیچ‌گونه تأثیری در سرنوشت اخروی او نداشته باشد، در این صورت، بشر در امور اخروی و رابطه‌اش با خدا، بایستی از دین دستور بگیرد و در امور دنیوی و زندگی این جهان مجاز است آن‌گونه که خود می‌پسندد عمل کند. این همان دیدگاه سکولاریسم یا جدایی دین از عرصه‌های اجتماعی است و به دیدگاه «اقلی» معروف است.^(۱) این تلقی ناصواب و پر خلاف گوهر دین است. در واقع، اصطلاح دین اقلی، قلمرو دین را محدود به این جهان می‌کند و رابطه‌ای بین دنیا و آخرت لحاظ نمی‌کند.

۳۴- دین اکثری

بشر در تمام شؤون زندگی فردی و اجتماعی خود، از کیفیت غذا خوردن، لباس پوشیدن، خانه‌سازی و معماری، نشستن و برخاستن، راه رفتن و خوابیدن و ... تا تشکیل حکومت، تعیین وظیفه تک تک دولتمردان و چگونگی کشورداری و نیز بیان مطالب گوناگون علمی، باید از دین دستورالعمل دریافت کند. چنین نگرشی به دین که انسان را مؤظف به برآورده کردن همه نیازهای خود می‌کند، نگاه «اکثری» به دین دارد. این تلقی از دین، کاملاً ناصواب و به دور از حقیقت است.^(۲) در واقع در این تلقی، گسترده فعالیت دین در زندگی انسان مفید به هیچ قید و یا محدود به هیچ حدی نیست و شامل همه نیازهای انسان می‌شود که باید دین آن را برآورده شود.

ارزیابی تلقی از دین

دیدگاه اولی تقریب و دیدگاه دوم افراط است. افراط و تقریب در هر امری ناصواب است. پاسخ صحیح در این زمینه این است که زندگی اخروی انسان، دقیقاً محصول نتیجه رفتار و اعمال دنیوی اوست. انسان حقیقتی پویا و در حال شدن است که ساختار وجودی و شیوه زندگی آن جهان‌اش را با خود و با اعمال و رفتار خویش رقم می‌زند و در مقام گزینش شیوه‌های رفتار، باید احکام الزامی دین را رعایت کند. این دیدگاه ناب اسلامی، نه

۳۸- ارتدوکس

«ارتدوکس» در لغت یعنی «سنتی»، در قرن ۱۵ میلادی، پس از تجزیه امپراتوری روم به روم شرقی و غربی و وجود دو پایتخت «رم و قسطنطنیه» در تشکیلات کلیسای کاتولیک نیز تجزیه حاصل شد و کلیسای شرق که ارتدوکس نام گرفت، از کلیسای کاتولیک روم جدا شد. پیروان کلیسای ارتدوکس عقاید برزخ، مفهوم بی‌آلایش، برائت از گمراهی و عدم امکان اشتباه پاپ را قبول ندارند. کشیشان این فرقه ازدواج می‌کنند. رئیس روحانی آنان «بطریق» (خلیفه) نامیده می‌شود و مشاوران مذهب را «سن سینور» گویند. عبادات دینی ارتدوکس‌ها در هفت مورد تعمید، ادای شهادت، مسح روغن مقدس، تناول، توبه، مسح بیماران و ازدواج خلاصه می‌شود.

۳۹- پروتستان

فشار بیش از اندازه کلیسای کاتولیک و دستورهای بسیار سخت‌گیرانه آن باعث شد که گروهی از روشنفکران از کلیسای روم فاصله بگیرند و راهی جدا از مذاهب کاتولیک و ارتدوکس بجویند. این گروه نخستین جریان معتبری بودند که تاریخ مسیحیت به خود می‌دید. «لوتر» رهبر این نهضت بزرگ در سال ۱۴۸۸ میلادی، علیه دیدگاه روحانیت کاتولیک مبنی بر خرید و فروش گناه، بهشت و عفونامه‌های پدران روحانی، آشکارا به اعتراض برخاست.

زبان مذهبی پروتستان‌ها انگلیسی است و مراسم آنان عبارت است از: تعمید، اعتراف غیر اجباری، تناول و افطار، تلاوت کتاب مقدس، حضور در کلیسا و قرائت دعاها و لوتر و ازدواج.

۴۰- مذهب جعفری (شیعه اثنی عشری)

شیعه اثنی عشری یا دوازده امامی پرجمعیت‌ترین فرقه شیعه است. شیعه دوازده امامی، خلافت و ولایت را پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله متعلق به حضرت علی علیه السلام و بعد از آن حضرت، امامت را برای امام حسن علیه السلام و بعد از او، برای امام حسین علیه السلام تا این‌که به حضرت مهدی (عج) منتهی شود، تلقی می‌کند.

از نظر شیعه، امام دارای ویژگی‌هایی همچون وجوب عصمت، وجوب نصب امام از جانب خدا، می‌باشد. مبانی فقهی شیعه، براساس قرآن، سنت، عقل و اجماع استوار است و به روایات معتبری که از سوی شیعه و سنی نقل شده مانند «حدیث ثقلین»، «یوم الانذار» و «منزلت» و ... برای اثبات امامت علی علیه السلام استدلال می‌کند. احادیث معتبر شیعه در چهار کتاب مهم (کتب اربعه) جمع‌آوری شده است: کتاب «کافی» (جلد ۷) از مرحوم کلینی؛ کتاب «تهذیب احکام» (جلد ۱۰) و «استبصار» (جلد ۴) از شیخ طوسی و کتاب «من لا یحضر، الفقیه» (جلد ۴) از شیخ صدوق.

۳۵- رویکرد برون دینی

رویکرد برون دینی، روشی است که بدون مراجعه به دین و منابع دینی (قرآن و سنت) قلمرو دین را مشخص می‌کند که در همین راستا، مسأله «انتظار بشر از دین» مطرح شده است. «انتظار بشر از دین» به این معناست که انسان چه نیازی به دین دارد. و توانایی دین در رفع نیاز آدمی تا کجاست.

۳۶- رویکرد درون دینی

این رویکرد روشی است که معتقد است برای ارائه تعریف دین و شناخت گسترده آن و نیز شناخت توانمندی آن باید به قرآن و سنت مراجعه کرد. و برای شناخت دین و دامنه و قلمرو آن، باید به منابع اصیل دین مراجعه نمود ... البته در مواجهه با کسانی که اسلام را قبول ندارند، نباید از روش نقلی و آیات و روایات سود بجویم، بلکه باید روش عقلی را در نظر بگیریم، اما در مواجهه با کسانی که به اسلام اعتقاد دارند، ولی ادعا می‌کنند که اسلام نسبت به سیاست نظری ندارد، نباید از روش عقلی صرف مدد جوییم بلکه در پی کشف دیدگاه اسلام راجع به سیاست، باید به مبانی اسلام روی آوریم و ثابت کنیم که اسلام چه نظری راجع به سیاست دارد.^(۳)

۳۷- کاتولیک

«کاتولیک» در زبان یونانی به معنای «عمومی» است. این مذهب را به این دلیل کاتولیک می‌گویند که همه شعبه‌های دینی مسیحیت را شامل می‌شود. در حالی که، امروزه در اصطلاح کاتولیک فقط در مورد پیروان کلیسای روم که تحت ریاست «پاپ» قرار دارد به کار می‌رود. این مذهب، مهم‌ترین و بزرگ‌ترین آیین مسیحیت و پاپ پیشوای آن است.

شیرالال

م.ع

۴۱- مذهب حنفی

ابوحنیفه در کوفه به دنیا آمد و برای فراگرفتن دانش، کوشش فراوان کرد. وی یکی از شاگردان امام صادق علیه السلام بود و نیز نزد حماد بن ابی سلیمان از دانشمندان قرن اول و اوایل قرن دوم هجری، علوم دینی را فرا گرفت. مدتی «قاضی القضاة» کوفه بود. منصور دوانقی عباسی از وی خواست که این منصب را در شهر بغداد بپذیرد، ولی او قبول نکرد. در نتیجه او به زندان رفت و در همانجا درگذشت.

پایه و اساس فقه ابوحنیفه هفت اصل است: قرآن، سنت، اقوال صحابه، قیاس، امتحان، اجماع و عرف

۴۲- مذهب مالکی

بنیان‌گذار این مذهب، ابو عبدالله مالک بن انس است که پیروان او را «مالکی» می‌گویند. مالک از فقهای مشهور است که مهم‌ترین اثر او «الموطأ» می‌باشد که در آن، روایات و سنن را به ترتیب ابواب فقهی تنظیم کرده است. وی این کتاب را برای منصور عباسی نوشت و در تمام عمرش جز برای انجام اعمال حج از مدینه خارج نشد. وی استاد شافعی بود. مذهب مالکی در مدینه شکل گرفت و در حجاز، مغرب، اندلس، مراکش، الجزایر، تونس، لیبی، مصر، سودان، بحرین و کویت رواج یافت.

۴۳- مذهب شافعی

شافعی در فلسطین متولد شد. از شاعران زبردست عصر خویش بود و در سن بیست سالگی به مقام «فتوی» رسید. در آن زمان به مدینه سفر کرد تا از محضر امام مالک استفاده کند. سپس، به یمن رفت و با «علویان» زیدی همفکر شد. وی ابتدا از پیروان مالک بن انس بود و با سفرهای متعدد برای خود مذهبی خاص پدید آورد. وی نظر خود را با روایات درآمیخت و مذهبی بین دو مذهب حنفی و مالکی پدید آورد.

۴۴- مذهب حنبلی

احمد بن حنبل در سال ۱۶۴ هجری در بغداد به دنیا آمد. وی فقیهی بود که علاقه‌مند به سفر بود و برای فراگیری علوم اسلامی و حدیث به شام، یمن، کوفه و بصره سفر کرد. روایات پرباری را گردآوری کرد و در مجموعه‌ای به نام «مسند احمد حنبل» ثبت کرد. وی شاگرد شافعی بود. اما پس از مدتی از وی روی‌گردان و مذهبی مستقل بنا کرد و آن را بر پنج اصل: قرآن، سنت، فتاوی صحابه و قول بعضی از صحابه - اگر موافق کتاب و سنت باشد - و همه روایات موافق مرسل و ضعیف استوار کرد. (۴)

پی‌نوشت: ۱. و ۲. مصاح، نشریه مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه عیبه قم، گفت و گو با آیت اله مصباح، ص ۹ و ۸. ۳. نظریه سیاسی اسلام، استاد مصباح بزدی، ج ۱، ص ۳۸ الی ۴۲. ۴. در خصوص مذاهب پنج‌گانه رک: به: جوان، ۸ سال هفتم، شماره من ۱۴۶، سال تحصیلی، ۷۹۸۰، ص ۲۴.

■ رسالت :

معاونت فنی شهردار تهران: اگر تهران بلرزد یک میلیون ساختمان ویران می‌شود - اگر قلب بی‌ثباتمانی بلرزد چه...

■ اطلاعات :

دولت جهت‌گیری اصلی در اقتصاد را اعلام کرد.

- صالیاران هر روز بهتر از دیروز... دین، دین!

■ کیهان :

محتشمی تک روی کرد.

- نه آقا... شوخی کرده‌اند

■ کیهان :

...قبول دارم عده‌ای از متدینان از بعضی امور ناراحتند!!

- چرا هستی ناراحت بیمه کند حمایت!

■ همبستگی :

...حرفهایم روشن است برخی بهانه جویی می‌کنند.

- وای، وای، لایت همه روشنائی، لامپ اضافی خاموش!

■ همبستگی :

آیا الویری از «بهشت» می‌رود؟

- بالاچاره حضرت آدم «بله»

■ همبستگی :

نوربخش در بانک مرکزی می‌ماند.

- آنکس که بماند و بمیرد تویی

■ همبستگی :

شادمانی مردم منافاتی با مصالح ملی ندارد.

- با مصوبات نادعی «مهمان ماست شادی»

■ کیهان :

حجاریان: زاینده رود، کرخه و زیاله‌های بابل آراء خاتمی را کاهش داد.

...مقداری از آراء هم، سیل گلستان با ثود بردا

■ کیهان :

«مهاجرانی: ارتباط من با سعید امامی، امری عادی بود.»

- (اطلس طلای دیگه)

■ کیهان :

«سید محمود کاشانی: دولتمردان ما با قانون شکنی خوگرفته‌اند.»

- کر می طوری طعنه مزین مستان راه

■ کیهان :

...نمی‌دانیم چه اقتصادی می‌خواهیم!

- ما مکارونی...

■ کیهان :

همشهری: کارگران مشکلی ندارند!

- ...و نیز معلمان هم مشکل ندارند... همشهری مشکل دارد

■ کیهان :

بهزاد نبوی از تدارک ترور شخصیت خود خبر داد.

- فیلمی از شرکت [زیر خاک] پتروپاس

■ کیهان :

«مدیرمسئول کیهان: کدام قدم را برداشته‌اید که ادعای کارشکنی می‌کنید؟»

- پف پف ... پفک نمکی

■ کیهان :

«نوربخش: وضعیت اقتصادی کشور خوب است!»

تو خوبی می‌کن در دجله انداز

■ رسالت :

...برای ترویج دین و گسترش عدالت قسم می‌خورم.

- آن مواعد که دادی نرود از پادت!

■ کیهان :

...از کجا معلوم بستن مطبوعات غیرقانونی بوده است؟

- از سوراخ شدت لایه ارت!

■ همبستگی :

اهداف سرقتهای سیاسی چیست؟

- نمی‌دونم یا می‌توان سیاست رو دلال کار دردی کنند یا بینش میاسی درها رو بالا ببرند...

